

THOMAS KARDINAAL SPIDLIK SJ

1919-2010

LEVEN EN WERK

Thomas Spidlik wordt geboren op 17 december 1919 in Boskovice, Moravië – tegenwoordig Tsjechië. Hij loopt middelbare school in zijn geboorteplaats en in 1938 begint hij aan de universiteit van Brno met de studie filosofie. Een jaar later moet hij deze alweer afbreken wanneer de universiteiten sluiten vanwege de bezetting door de Nazi's.

Het verlangen om jezuiet te worden groeit en in 1940 treedt hij in in het noviciaat in Benesov, bij Praag. Maar in 1942 vorderen de Nazi's het gebouwencomplex en worden de novicen ondergebracht in Velehrad, in Moravië. In deze plaats bevindt zich de tombe van Methodius (+ 885), die samen met zijn broer Cyrillus vereerd wordt als de apostel van de Slaven. In september van dat jaar sluit hij het noviciaat af met zijn geloften.

Spidlik moet zijn filosofiestudie van 1942 tot 1945 regelmatig onderbreken vanwege dwangarbeid; eerst voor de Duitsers, later voor de Roemenen en daarna voor de Russen. Vervolgens doet hij een jaar stage op de middelbare school van Velehrad, waar hij Tsjechisch en Russisch doceert.

Zodra de oorlog voorbij is, vertrekt hij naar Nederland, naar Maastricht, om daar theologie te studeren; in 1949 wordt hij in dezelfde stad tot priester gewijd. Aansluitend vertrekt hij voor een jaar naar Florence om zijn geestelijke vorming als jezuiet af te sluiten. Het is maar de vraag of hij er zich destijds bewust is dat hij zo lang in Italië zal blijven. In 1951 wordt hij namelijk gevraagd om in Rome te gaan werken bij de Vaticaanse Radio en de Eeuwige Stad zal voor de rest van zijn leven zijn woonplaats blijven.

De programma's die deze omroep uitzendt naar de landen achter het IJzeren Gordijn zijn een belangrijke steun voor hen die daar leven in omstandigheden waar de vrijheid langzaam maar zeker dreigt te verdwijnen. In samenhang met zijn werk voor de Vaticaanse Radio ontdekt hij een speciale missie met betrekking tot de landen onder de communistische overheersing die hij altijd zal blijven houden. In deze capaciteit ontmoet hij bijvoorbeeld in Tsjechië Alexander Dubcek en Vaclav Havel. De zondagse preken in het Tsjechisch van pater Spidlik wekken grote interesse en worden vertaald in meerdere Oost-Europese talen, zoals het Tsjechisch, Pools en Roemeens, en ook in het Italiaans.

Gedurende 38 jaar is hij de verantwoordelijke voor de geestelijke vorming van de priesterstudenten op het pauselijk Nepomuceno Seminarie – het voormalig Boheems Seminarie. Maar deze en andere verplichtingen weerhouden hem er niet van om tijd vrij te maken voor studie. Hij interesseert zich speciaal in de spiritualiteit van de orthodoxe kerken en hij wordt een groot expert op dit gebied.

In juni 1955 verdedigt pater Spidlik zijn proefschrift aan het Pauselijk Instituut voor de Oriëntaalse Kerken; het begin van een carrière als professor in Rome en elders in de

patristiek en de spiritualiteit van het oosterse christendom. Het was zijn leraar, pater Hausherr, die de wetenschappelijke basis legde voor de studie van de oosterse christelijke tradities, maar de bijdrage van pater Spidlik voor de verdere ontwikkeling is cruciaal. Het is dankzij hem dat we tegenwoordig niet alleen de geschiedenis van deze spiritualiteit bestuderen, maar dat we ook kunnen spreken van een coherente theologische benadering. Het werk van pater Spidlik is de vrucht van vele jaren van onderzoek en reflectie, waarbij hij ook openstaat voor de laatste culturele ontwikkelingen. Het is met deze houding dat hij de oriëntaals christelijke spiritualiteit, die een bron van vitaliteit kan zijn in de wereld van vandaag, bestudeert. Omdat hij perfect inhaakt op wat er speelt in de actualiteit, slaagt hij er tevens in om het resultaat van al zijn werk onder de aandacht te brengen van een groot publiek.

Waar anderen lang vergeten zaken aan het licht brengen zonder er veel enthousiasme mee op te wekken, hebben de bevindingen van pater Spidlik een transformerend effect op hen die er mee in aanraking komen. Zij hebben een theologische lading die inspireert en die mensen in staat stelt hun leven richting te geven.

Op het eerste gezicht lijkt pater Spidlik's werk een verzameling citaten, maar in deze stroom boeken en artikelen komt iets naar boven drijven waar mensen in Oost- Europa en de laatste tijd ook in West-Europa, veelal onbewust, naar op zoek zijn. Een behoefte die pater Spidlik, met zijn goed ontwikkeld vermogen om gebeurtenissen in spirituele zin te interpreteren, goed kan identificeren vanuit zijn "ballingsoord".

Hoewel hij in 1990 met emeritaat gaat na 45 jaar gedoceerd te hebben, gaat hij door met het geven van lezingen voor grote groepen belangstellenden. Ook maakt hij vele reizen, bijvoorbeeld naar zijn geboorteland Tsjechië en naar Rusland, waar hij ontvangen wordt in het Kremlin. Zijn thuisbasis is sinds 1991 het *Centro Aletti* waar de oosterse christelijke traditie bestudeerd wordt in samenhang met eigentijdse problemen – een speciale opdracht van de Jezuïetenorde.

Zijn publicaties volgen elkaar in snel tempo op en oogsten veel waardering in de academische wereld en elders. Zo wordt hij ereburger van de stad Uhersky Brod, de geboorteplaats van Comenius, de bekende Tsjechische theoloog en pedagoog (1592-1670). Hij krijgt verschillende doctoraten *honoris causa* en de Tsjechische president Vaclav Havel onderscheidt hem met de Masaryk Orde.

In maart 1995 geeft pater Spidlik de Geestelijke Oefeningen aan paus Johannes Paulus II en aan de kardinalen van de Curie. Acht jaar later benoemt de paus hem zelf tot kardinaal en het duurt niet lang voordat er een "Kardinaal Spidlik Centrum voor Oecumenische Bewustwording en Samenwerking" wordt geopend.

Kardinaal Thomas Spidlik sj, kenner van de oosters-orthodoxe en ignatiaanse spiritualiteit, inspirator van het volk van Tsjechië tijdens de communistische onderdrukking – om maar enkele van zijn kwaliteiten te noemen - overlijdt op 16 april 2010.